

KONTRADIKTÓRNOSŤ CIVILNÉHO PROCESU

Pezinok, 13. november 2014

JUDr. Peter Straka

Hranice kontradiktórnosti v súdnom konaní - všeobecný rozmer a osobitosti -
Výnimky z kontradiktórnosti v súdnom konaní - napr. § 5b Zákona č.

250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa

Kontradiktórnosť a súdna ex offio kontrola (§ 53 ods. 1 a 4 OZ, § 53d OZ § 153 ods. 3 a 4 OSP) - vzájomný vzťah

Kontradiktórnosť a koncentrácia konania - cielenie na rozhodnutie na prvom pojednávaní

1. Prejednacia zásada
2. Zásada materiálneho pravdy a formálnej pravdy (prelomenie princípu)
3. Povinnosť tvrdenia a povinnosť dôkazná (odmietnutie podania, zamietnutie žaloby)
4. Dôkazný návrh, požiadavka na jeho určitosť a poučenie súdom
5. Vykonanie dôkazov, ktoré účastníci nenavrhlí (nie pátranie po dôkazoch)
6. Následky nesplnenia povinnosti dôkaznej
7. Nesporové konania a vyšetrovacía zásada

Audiatur et altera pars (nech je vypočutá druhá strana)

- **Kontradiktórnosť - prenos dôkazného bremena zo súdu na účastníkov sporu, resp. rokovací spôsob súdneho procesu** (*Slovník súčasného slovenského jazyka vydaného Vedou, vydavateľstvom Slovenskej akadémie vied, Bratislava 2011 2. Zv.*)
- Právo na kontradiktórny proces nemá absolútny charakter a jeho rozsah sa môže líšiť najmä v závislosti na zvláštnostiach daného konania. Nebráni súdu, aby od tohto pravidla v záujme procesnej ekonómie upustil, ak je zrejmé, že nezoznámenie účastníka konania napr. so stanoviskom iných účastníkov nemôže mať akýkoľvek vplyv na výsledok konania pred nimi (uznesenie Najvyššieho súdu SR vo veci 6Cdo 7/2013).
- Rapid life – Nález vo veci II. ÚS 499/2012 v konfrontácii s 6Cdo 7/2013
- Opak I.US 675/13, I.US 332/12, II.US 160/13, II.US 595/12, III.264/12 ale hlavne zjednotenie
- PLz. US/1/2014

Ex offio súdna kontrola nekalých obchodných praktík

- § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka
- Súdne opatrenia proti nekalým obchodným praktikám
- Odmietnutie poskytnutia ochrany zo strany súdu

Najčastejšie NOP:

1. Podmieňovanie uzavretia zmluvy o sprostredkovaní uzavretím zmluvy o životnom poistení
2. Drobné písmo v zmluve a vo všeobecných zmluvných podmienkach
3. Zastieranie skutočného účelu zmluvy
4. Predajné podujatia organizované dodávateľom a neinformovanie spotrebiteľa
5. Inštruovanie obchodných zástupcov, aby spotrebiteľom hromadne v ich zmluvách o úvere vyznačovali ako účel podnikanie, zamestnanie, resp. výkon odbornej činnosti
6. Obchádzanie zmlúv o úvere zmluvami o kúpe nehnuteľnosti
7. Neprimeraný výkon záložného práva/ZPP
8. Použitie nátlaku a zastrešovania pri vymáhaní dlhu
9. Splnomocnenec určený veriteľom
10. Vymáhanie pohľadávok správcom konkurznej podstaty
11. Obchádzanie zákona o spotrebiteľských úveroch – pyramídové hry
12. Zanedbanie posúdenia bonity spotrebiteľa
13. Používanie neprijateľnej rozhodcovskej doložky po vydaní súdneho zákazu

§ 5b Zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa (ZOS)

- Orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.
- Procesná povaha ust. § 5b v nadväznosti na prechodné ustanovenia a princíp právnej istoty
- Je nevyhnutné kasačné rozhodnutie v prípade aplikácie ust. § 5b ZOS zo strany odvolacieho súdu?
- Možnosti podľa § 213 ods.2 v spojení s § 100 ods. 1 OSP

§ 53d OZ

- Spotrebiteľská zmluva, ktorá obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku v znení, ako je uvedená vo výroku rozhodnutia súdu a jej uzavretie bolo dosiahnuté za použitia nekalej obchodnej praktiky alebo úžery, je neplatná.
- Rozsudok SDEÚ C- 453/10 Perenič/SOS Financ
- Čl. 7 ods. 1, čl. 8 Smernice Rady 93/13 EHS o nekalých obchodných praktikách

Individuálne vyjednaná ZP, proces kontraktácie

- § 53
- (1) Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.
- (2) Za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.
- (3) Ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.
- Zmluvné podmienky pripravené vopred
- Nemožnosť zmeny obsahu zmluvných podmienok a akceptácia oferty
- Absencia možnosti vyjednávania a presadenia zmluvnej podmienky navrhutej spotrebiteľom

Konkurencia dvoch súkromnoprávných úprav

- § 52
- (2) Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva.
- § 54
- (1) Zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.
- Spotrebiteľská zmluva a jej občianskoprávna povaha
Ustanovenia o spotrebiteľskej zmluve v OZ so špeciálnou povahou
- Odôvodnenie pozmeňujúceho návrhu sa má považovať za súčasť zákona, Autentický výklad zákonodarcu, cieľom bolo **výslovne** ustanoviť už existujúce pravidlo o prednosti Občianskeho zákonníka

Spotrebiteľská zmluva a jej občianskoprávna povaha

Ustanovenia o spotrebiteľskej zmluve v OZ so špeciálnou povahou

- § 153
- (3) Súd môže v rozsudku, ktorý sa týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy, aj bez návrhu vysloviť, že určitá podmienka používaná v spotrebiteľských zmluvách dodávateľom je
 - neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dojednané v spotrebiteľskej zmluve.
- (4) Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve^{16a}) alebo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky alebo mu na základe takejto podmienky súd uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dojednané v spotrebiteľskej zmluve.

Ex offio Abstraktná súdna kontrola zmluvných klauzúl v spotrebiteľských zmluvách v nadväznosti na § 53a OZ
Čl. 7 ods.1, čl. 8 smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách

Záväznosť rozsudku vo svetle § 53a OZ pre iný súd

Protiprávny stav vyplývajúci z ďalšieho používania klauzuly právoplatne zakázanej postupom podľa § 153 ods.4 OSP v spojení s § 53a OZ

Súdna kontrola proporcionality v procese dobrovoľnej dražby vo svetle rozsudku C-34/13

1. Prvok ex offa súdnej kontroly v dobrovoľných dražbách, neplatnosť zmluvnej podmienky, ktorá presahuje rámec zákonnej dikcie typu zmluvy
2. Predbežné opatrenie o zdržanie sa výkonu záložného práva a čl.4 smernice Rady 93/13/EHS (zistovanie všetkých okolností uzavretia zmluvy sú nad rámec osvedčovania na účely PO)
3. Dôvody opatrenia súdu (PO a rozsudok vo veci samej o zdržanie príp. o neplatnosť Zmluvy o výkone záložného práva)
4. A. nedostatok proporcionality (nie je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti vykonať záložné právo DD (Stanková v. SR , obydlie, neprimerané dôsledky spojené s defaultom, nepomer medzi hodnotou predmetu krytia a výškou pohľadávky)
5. B. uplatňuje sa čo len časť plnenia z neprijateľnej zmluvnej podmienky (stačí hrozba vymoženia takéhoto plnenia)
6. Rozsudok o uložení povinnosti zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou nie je res iudicatae pri zmene okolnosti na proporcionálne
7. nie je prekážkou rovnaký žalobný návrh (petit) pri predbežnom opatrení a vo veci samej

Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 10. septembra 2014 vo veci C 34/13 Monika Kušionová proti SMART Capital, a. s.

- 1. Ustanovenia smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že im neodporuje vnútroštátna právna úprava, ako je úprava dotknutá vo veci samej, umožňujúca vymôcť pohľadávku založenú na zmluvných podmienkach, ktoré sú prípadne nekalé, mimosúdnym výkonom záložného práva na nehnuteľný majetok, ktorý spotrebiteľ poskytol ako zabezpečenie pohľadávky, pokiaľ predmetná právna úprava prakticky neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje ochranu práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu.
- 2. Článok 1 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka obsiahnutá v zmluve, ktorú uzavrel predajca alebo dodávateľ so spotrebiteľom, je vylúčená z pôsobnosti tejto smernice len vtedy, ak uvedená zmluvná podmienka odráža obsah záväzného zákonného alebo regulačného ustanovenia, čo overiť prináleží vnútroštátnemu súdu.

Marcinová v. POHOTOVOŠŤ C-30/12 pripomienky EK príloha

- 1. dohoda o zrážkach zo mzdy nad rámec textu zákona (podporne rozsudok vo veci Kušionová)
- 2. vec sama o zdržanie sa alebo o neplatnosť dohody po zohľadnení ostatných zmluvných podmienok
- 3. stačí existencia potencionálnej hrozby vymoženia plnenia z neprijateľnej zmluvnej podmienky na opatrenie súdu vrátane predbežnej ochrany

CD Consultig v.Vaško C-558/13 , C-328/14CD Consulting v.Pančurova

- Pripomienky Európskej komisie , bod 17
- **POHOTOVOSŤ v.Korčkovská**
- Ex offo kontrola nielen neprijateľnosti zmluvných podmienok ale aj ex offo kontrola bezúročnosti C-76/10
- C-76/10
- Za okolností, aké sú vo veci samej, neexistencia údajov o ročnej percentuálnej miere nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere, ktorý má podstatný význam v kontexte smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 98/7/ES zo 16. februára 1998, môže predstavovať rozhodujúcu okolnosť pre vnútroštátny súd v rámci jeho analýzy otázky, či podmienka zmluvy o spotrebiteľskom úvere týkajúca sa jeho nákladov, v ktorej sa nenachádza takýto údaj, je zrozumiteľná v zmysle článku 4 smernice 93/13. Ak nejde o takýto prípad, tento súd má možnosť aj bez návrhu posúdiť, či vzhľadom na všetky okolnosti týkajúce sa uzavretia tejto zmluvy je opomenutie údajov o ročnej percentuálnej miere nákladov v jej podmienke týkajúcej sa nákladov tohto úveru spôsobilé prisúdiť tejto doložke nekalú povahu v zmysle článkov 3 a 4 smernice 93/13. Napriek tomu bez ohľadu na priznanú možnosť posúdiť túto zmluvu z hľadiska smernice 93/13, smernica 87/102 sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu umožňuje **aj bez návrhu** uplatniť ustanovenia preberajúce do vnútroštátneho práva článok 4 tejto poslednej uvedenej smernice a stanovujúce, že neexistencia údajov o ročnej percentuálnej miere nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere má za následok, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

C-22/12 Haasova

- Článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Kontradiktornosť v exekučnom konaní

- Prelomenie materiálnej právoplatnosti exekučného titulu judikatórnej povahy
- Stav de lege lata a stav de lege ferenda

Legislatívny rámec

- ČLÁNOK 6
- Právo na spravodlivé súdne konanie
- 1. Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti. ...

Dôkazná povinnosť

§ 120 OSP)

- (1) Účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.
- (2) Vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhli.
- (3) Ak nejde o veci uvedené v odseku 2, súd si môže osvojiť skutkové zistenia založené na zhodnom tvrdení účastníkov.
- (4) Súd je povinný okrem vecí podľa odseku 2 poučiť účastníkov, že všetky dôkazy a skutočnosti musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie a vo veciach, v ktorých sa nenariaduje pojednávanie (§ 115a) najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliada. Skutočnosti a dôkazy uplatnené neskôr sú odvolacím dôvodom len za podmienok uvedených v § 205a.

Ďakujem za pozornosť !

JUDr.Peter Straka